

Privaatrecht als opdracht

tiende druk

Onder redactie van:

Mr. P.A.M. Croes

Ars Aequi Libri
Nijmegen, 2021

1ste druk onder redactie van mr. H.J. de Kluiver en mr. H.A.G. Splinter-Van Kan (1987)
2de druk onder redactie van mr. H.J. de Kluiver en mr. H.A.G. Splinter-Van Kan (1989)
3de druk onder redactie van mr. H.J. de Kluiver en mr. H.A.G. Splinter-Van Kan (1991)
4de druk onder redactie van mr. H.J. de Kluiver en mr. H.A.G. Splinter-Van Kan (1994)
5de druk onder redactie van Prof. mr C.C. van Dam en mr. A.J. Verheij (1999)
6de druk onder redactie van Prof. mr C.C. van Dam en mr. A.J. Verheij (2001)
7de druk onder redactie van Prof. mr. A.J. Akkermans (2006)
8ste druk onder redactie van mr. P.A.M. Croes (2012)
9de druk onder redactie van mr. P.A.M. Croes (2016)
10de druk onder redactie van mr. P.A.M. Croes (2021)

ISBN 978-94-9319-944-6

NUR 822

Hoewel bij deze uitgave de uiterste zorg is nagestreefd, kan voor eventuele (druk)fouten en onvolledigheden niet worden ingestaan en aanvaarden auteur(s), redacteur(en) en uitgever(s) deswege geen aansprakelijkheid.

© 2021 Ars Aequi Libri, Nijmegen.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever(s).

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16h tot en met m Auteurswet jo Besluit van 27 november 2002, *Stb.* 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprerecht (www.reprerecht.nl)

Voorwoord

Bij de eerste druk

Dit boek beoogt studenten aan universiteit of hogeschool vertrouwd te maken met het systeem en de beginselen van het privaatrechtelijk vermogensrecht. Aangezien het gezegde 'al doende leert men' ook en juist in het onderwijs betekenis toekomt probeert dit boek de lezer tot doen te verlokken. Daartoe is de stof verlichtigd met vele voorbeelden, vragen en opdrachten. De antwoorden op de vragen en de uitwerking van de opdrachten zijn elders in het boek te raadplegen.

De opzet van dit boek is tot uitdrukking gebracht in de titel. Die titel weerspiegelt ook de, overigens geenszins originele, visie van beide auteurs op het privaatrecht. Dat privaatrecht is niet voor eens en altijd in regels te vangen maar is een opdracht aan eenieder die zich er mee bezig houdt om steeds weer te zoeken naar rechtvaardige verhoudingen. Niet alleen aan de NBW wettekst wordt daarom aandacht geschonken maar ook aan jurisprudentie zoals die wordt gevormd op basis van concrete rechtsgeschillen.

Uiteraard is gelet op het karakter van dit boek de materie op vele plaatsen ontdaan van allerlei nuances. Ons inziens echter op een wijze die de essentie van de te verhelderen problemen onverlet laat.

Een boek in deze opzet wordt niet in één adem geschreven maar is de vrucht van samenwerking tussen hen die onderwijs geven en ontvangen en allen die daarbij verder betrokken zijn. In het bijzonder memoreren wij hier de recente intensieve bijstand die wij ondervonden van de student-assistenten Iole Bremmer en Florian de Ruiter en de samenwerking met onze collegae aan de Vrije Universiteit mrs. Jongeneel, Mac Lean, Van der Nat, Overes en Ruppert waarvan de eerste ook zeer gewaardeerde (computer)technische bijstand verleende. De inzet van degenen die het vele type- en correctiewerk tot een goed einde brachten mag eveneens niet onvermeld blijven. Mevr. E. Heppner, mevr. I. Siemons en Frederique Pomes danken wij daarvoor. Uiteraard berust de verantwoordelijkheid voor inhoud en vorm alleen bij ons.

Wij menen dat nu een punt is bereikt waarop het uitgeven van de vrucht van al die samenwerking verantwoord is. Van een eindpunt is echter, gelukkig, geen sprake. Ook de komende jaren zullen wij verder werken aan de ontwikkeling van hetgeen nu voorligt. Mede daarom houden wij ons van harte aanbevolen voor op- en aanmerkingen van vakgenoten en, in het bijzonder, van studenten.

Voor de laatste categorie hopen wij dat bestudering van dit boek niet alleen een opdracht of last zal zijn maar ook de ontdekking mag betekenen van een boeiend rechtsgebied.

Amsterdam, juni 1987

H.J. de Kluiver/H.A.G. Splinter-Van Kan

Bij de 10de herziene druk

Nieuwe ontwikkelingen in wetgeving, rechtspraak en literatuur noopten tot deze herdruk. Bij de verwijzing naar arresten is ook de ECLI (European Case Law Identifier) vermeld. De ECLI vervangt het vanaf 1999 gebruikte LJN (Landelijk Jurisprudentienummer). Van de gelegenheid werd gebruik gemaakt om, mede naar aanleiding van wensen van lezers, de oorspronkelijke tekst op diverse punten te verduidelijken. Met het oog op de toegankelijkheid voor de beginnende (rechten)student, is bij de keuze van de arresten terughoudendheid betracht. De meeste arresten zijn niet geselecteerd op hun actualiteitswaarde maar op hun karakter als standaardarrest. De recente rechtspraak is met name toegevoegd bij de uitwerking van de opdrachten en heeft vooral illustratieve waarde. Het aantal mensen

dat in de loop der tijd aan dit boek heeft bijgedragen is gestaag gegroeid. Naast de grond-leggers H.J. de Kluivert en H.A.G. Splinter-Van Kan waren dat tot en met de negende druk A.J. Akkermans, J. Beuving, E.H.P. Brans, B. Breederveld, C.C. van Dam, C.J. Flentrop-Turner, C.E.C. Jansen, S.Y.Th. Meijer, S.A.P. Moerman, E.D.C. Neppelenbroek, J.L. Smeehuijzen, A.J. Verheij, M.B. Voulon, P.A.M. Croes en R.J.Q. Klomp. Aan deze tiende druk werkten, T. Jonkers en P.A.M. Croes. Ook deze druk is voor de lezers. De auteurs houden zich aanbevolen voor opmerkingen en suggesties.

Maastricht, augustus 2021

P.A.M. Croes

Introductie

Het onderwerp van dit boek is het privaatrechtelijk vermogensrecht, in het bijzonder het goederenrecht en het verbintenissenrecht, met als leidraad het Burgerlijk Wetboek.

Voordat meer inhoudelijk wordt ingegaan op dat onderwerp moeten eerst een paar korte opmerkingen worden gemaakt over de indeling van dit boek en de wijze van behandeling van het onderwerp.

Dit boek bevat 39 hoofdstukken, gerangschikt in een vijftal delen. Teneinde de bestudering daarvan zo vruchtbaar mogelijk te laten zijn heeft elk hoofdstuk een aantal vaste onderdelen. Dat zijn:

- een inleiding;
- een aantal opdrachten;
- een toets;
- antwoorden op de toets;
- uitwerking van de opdrachten.

In de inleiding van een hoofdstuk wordt in het kort aangeduid welke onderwerpen in het betreffende hoofdstuk zullen worden besproken.

Vervolgens vindt men in elk hoofdstuk een aantal zogenaamde opdrachten opgenomen. Zo'n opdracht ziet er bijvoorbeeld zo uit:

OPDRACHT 0.1

Geef aan uit welke onderdelen een hoofdstuk is opgebouwd en wat het doel daarvan is.

Dergelijke opdrachten, die uiteraard wat complexer zijn dan in dit voorbeeld, hebben tot doel de stof te verlevendigen en het inzicht daarin te verdiepen en te meten. Het verdient aanbeveling dat de lezer de uitwerking van zo'n opdracht voor zich zelf noteert. Heeft men dat gedaan dan kan achterin elk hoofdstuk, bij het onderdeel Uitwerking van de opdrachten, worden gecontroleerd of de aanpak van een opdracht de juiste is geweest en of men het voorgaande dus blijkbaar goed begrijpt. Is de beantwoording onjuist dan verdient het aanbeveling het aan de opdracht voorafgaande deel van het hoofdstuk nog eens nader te bestuderen.

Aan het einde van elk hoofdstuk is ook nog een zogenaamde toets opgenomen. Zo'n toets bestaat uit een aantal korte vragen die met name een mogelijkheid willen bieden te controleren of de inmiddels opgedane parate kennis voldoende is. Ook hier weer geldt dat het de bedoeling is dat men die vragen voor zichzelf beantwoordt waarna dan op de volgende pagina kan worden nagegaan of het gegeven antwoord juist is.

Gaat men op de hiervoor aangeduide wijze te werk bij de bestudering van de hoofdstukken dan zal voor de nog niet ingewijde in het privaatrecht kennismaking van dit boek het hoogst mogelijke rendement opleveren en maximaal kunnen bijdragen aan de vergroting van kennis en kunde.

Inhoudsopgave (verkort)

A. INLEIDING

Hoofdstuk 1	Inleiding privaatrecht	3
Hoofdstuk 2	Inleiding vermogensrecht	11
Hoofdstuk 3	Rechtsfeiten	17
Hoofdstuk 4	Goederen, zaken en vermogensrechten	25
Hoofdstuk 5	Absolute en relatieve rechten	35

B. GOEDERENRECHT

Hoofdstuk 6	Inleiding goederenrecht	53
Hoofdstuk 7	De absolute rechten op goederen	59
Hoofdstuk 8	Eigendom	75
Hoofdstuk 9	Bezit	87
Hoofdstuk 10	Funcities van bezit	99
Hoofdstuk 11	Overdracht in het algemeen	109
Hoofdstuk 12	De levering van registergoederen	125
Hoofdstuk 13	De levering van roerende zaken niet-registergoederen	135
Hoofdstuk 14	De levering van vorderingsrechten	147
Hoofdstuk 15	Derdenbescherming	157

C. VERBINTENISSENRECHT ALGEMEEN

Hoofdstuk 16	Inleiding verbintenissenrecht	175
Hoofdstuk 17	Bronnen van verbintenis en de rechtshandeling	187
Hoofdstuk 18	Vertrouwensbeginsel, verklaring en rechtshandeling	197
Hoofdstuk 19	Vertegenwoordiging	217
Hoofdstuk 20	Ongeldigheid van rechtshandelingen	229
Hoofdstuk 21	Verbintenis en rechtshandhaving	243
Hoofdstuk 22	Nakoming van een verbintenis op andere wijze of door andere personen	255
Hoofdstuk 23	Verrekening	265
Hoofdstuk 24	Opschorting	271
Hoofdstuk 25	Schade, vergoeding en tekortkoming	281
Hoofdstuk 26	Schade: vergoeding en verzuim	295

D. OVEREENKOMSTENRECHT

Hoofdstuk 27	Totstandkoming van een overeenkomst	317
Hoofdstuk 28	Inhoud en uitleg van een overeenkomst	331
Hoofdstuk 29	Ontbinding van een wederkerige overeenkomst	341
Hoofdstuk 30	Onvoorziene omstandigheden	355
Hoofdstuk 31	De koopovereenkomst	365

E. ONRECHTMATIGE DAAD EN ANDERE BRONNEN VAN VERBINTENIS

Hoofdstuk 32	Onrechtmatige daad	383
Hoofdstuk 33	Relativiteit	401
Hoofdstuk 34	Kwalitatieve aansprakelijkheid voor personen, zaken, opstallen en dieren	409
Hoofdstuk 35	Zaakwaarneming	433
Hoofdstuk 36	Onverschuldigde betaling	445
Hoofdstuk 37	Ongerechtvaardigde verrijking	459
Hoofdstuk 38	Omvang van de schadevergoeding	471
Hoofdstuk 39	Omvang van de schadevergoeding: causaliteit	497
Jurisprudentie		513
Zakenregister		517

Inhoudsopgave (uitgebreid)

A. INLEIDING

HOOFDSTUK 1 INLEIDING PRIVAATRECHT

1.1 Inleiding	3
1.2 Privaatrecht en publiekrecht	3
1.3 Twee verschillen tussen publiek- en privaatrecht	5
1.4 De regeling van het privaatrecht door de wetgever	6
1.5 Het huidig Burgerlijk Wetboek	7
1.6 Samenvatting	9

HOOFDSTUK 2 INLEIDING VERMOGENSRECHT

2.1 Inleiding	11
2.2 Objectief en subjectief vermogensrecht	12
2.3 Rechtssubject en rechtsobject	13
2.4 De indeling van het vermogensrecht in het BW	14
2.5 Samenvatting	14

HOOFDSTUK 3 RECHTSFEITEN

3.1 Inleiding	17
3.2 Blote rechtsfeiten	18
3.3 Menselijke handelingen met rechtsgevolg	18
3.4 De rechtshandeling	19
3.5 Samenvatting	21

HOOFDSTUK 4 GOEDEREN, ZAKEN EN VERMOGENSRECHTEN

4.1 Inleiding	25
4.2 Het begrip 'goederen' en het onderscheid tussen zaken en 'vermogensrechten'	25
4.3 Roerende en onroerende zaken	27
4.4 Registergoederen en niet-registergoederen	27
4.5 Hoofdzaken en bestanddelen	28
4.6 Vruchten	29
4.7 Samenvatting	30

HOOFDSTUK 5 ABSOLUTE EN RELATIEVE RECHTEN

5.1 Inleiding	35
5.2 Verschil in werking	35
5.3 Het arrest Pos-Van den Bosch (Boerderij Baambrugge of 'tante Neeltje')	36
5.4 Drie andere kenmerken	37

5.5 Het arrest Blaauboer-Berlips	41
5.6 Tussenvormen	42
5.7 Derdenbeding	42
5.8 Kwalitatieve rechten	43
5.9 Kwalitatieve verplichtingen	43
5.10 Kettingbeding	44
5.11 Samenvatting	45

B. GOEDERENRECHT

HOOFDSTUK 6 INLEIDING GOEDERENRECHT

6.1 Inleiding	53
6.2 Afbakening van het goederenrecht	53
6.3 Verkrijging en verlies van goederen	54
6.4 Andere goederenrechtelijke verhoudingen dan absolute rechten	56
6.5 Samenvatting	57

HOOFDSTUK 7 DE ABSOLUTE RECHTEN OP GOEDEREN

7.1 Inleiding	59
7.2 De regeling van de absolute rechten	59
7.3 Eigendom	60
7.4 Vruchtgebruik	61
7.5 Erfpacht	62
7.6 Opstal	62
7.7 Erfdienstbaarheid	63
7.8 Appartementsrecht	64
7.9 Genotsrechten en zekerheidsrechten	65
7.10 Pand	66
7.11 Hypotheek	66
7.12 Beperkte rechten en moederrechten	67
7.13 Vestiging en overdracht van beperkte rechten	69
7.14 Samenvatting	70

HOOFDSTUK 8 EIGENDOM

8.1 Inleiding	75
8.2 Bevoegdheden van de eigenaar	76
8.3 De revindicatie	79
8.4 Bijzondere wijzen van eigendomsverkrijging	80
8.5 Verlies van eigendom	82
8.6 Samenvatting	83

HOOFDSTUK 9 BEZIT

9.1 Inleiding	87
9.2 Feitelijke machtsuitoefening	87
9.3 Bezit	88
9.4 Houderschap	90
9.5 Bezitsverkrijging	91
9.6 Bezitsverlies	93
9.7 Interversie van bezit	93
9.8 Samenvatting	94

HOOFDSTUK 10 FUNCTIES VAN BEZIT

10.1 Inleiding	99
10.2 Statische functies van bezit	99
10.3 Dynamische functies van bezit	102
10.4 Samenvatting	104

HOOFDSTUK 11 OVERDRACHT IN HET ALGEMEEN

11.1 Inleiding	109
11.2 Overdraagbaarheid van goederen	109
11.3 Terminologie	111
11.4 De titel van overdracht	113
11.5 Beschikkingsbevoegdheid	116
11.6 De levering	117
11.7 Samenvatting	118

HOOFDSTUK 12 DE LEVERING VAN REGISTERGOEDEREN

12.1 Inleiding	125
12.2 Het begrip 'akte'	125
12.3 De akte van levering (transportakte)	127
12.4 Inschrijving in de daartoe bestemde openbare registers	128
12.5 De openbare registers	129
12.6 Semi-positief registerstelsel	130
12.7 Samenvatting	131

HOOFDSTUK 13 DE LEVERING VAN ROERENDE ZAKEN NIET-REGISTERGOEDEREN

13.1 Inleiding	135
13.2 Het publiciteitsvereiste	135
13.3 Twee vormen van levering	135
13.4 Bezitsverschaffing door een feitelijke handeling	137
13.5 Bezitsverschaffing zonder feitelijke handeling	138
13.6 De goederenrechtelijke overeenkomst	141
13.7 Samenvatting	142

HOOFDSTUK 14 DE LEVERING VAN VORDERINGSRECHTEN

14.1 Inleiding	147
14.2 De categorie relatieve of persoonlijke rechten	147
14.3 Vereisten voor een geldige overdracht	148
14.4 Verschillende soorten vorderingsrechten	148
14.5 De levering van vorderingsrechten aan toonder en vorderingsrechten aan order	149
14.6 De levering van vorderingsrechten op naam	150
14.7 De gevolgen van overdracht van een vordering op naam	152
14.8 Samenvatting	153

HOOFDSTUK 15 DERDENBESCHERMING

15.1 Inleiding	157
15.2 Derdenbescherming in geval van géén, onvolledige of onjuiste inschrijving in de openbare registers	157
15.3 Bescherming tegen beschikkingsonbevoegdheid	161
15.4 Derdenbescherming in geval van een schijnhandeling	167
15.5 Samenvatting	168

C. VERBINTENISSENRECHT ALGEMEEN

HOOFDSTUK 16 INLEIDING VERBINTENISSENRECHT

16.1 Inleiding	175
16.2 Verbintenissenrecht; beginselen en kernbegrippen	175
16.3 Verbintenissenrecht en maatschappelijk verkeer	176
16.4 Verwachtingen en verbintenissenrecht	176
16.5 Juridische bescherming van verwachtingen	177
16.6 De verbintenis als rechtsbetrekking en de wet	177
16.7 De verbintenis en de wetgever	178
16.8 Verbintenis en rechtsplicht	178
16.9 Onderscheiding van rechtsplichten	179
16.10 Rechtsplichten die géén verbintenissen zijn	179
16.11 Rechtsplichten die wél verbintenissen zijn	180
16.12 De natuurlijke verbintenis	180
16.13 Goede trouw, redelijkheid en billijkheid, maatschappelijke zorgvuldigheid	182
16.14 Samenvatting	183

HOOFDSTUK 17 BRONNEN VAN VERBINTENIS EN DE RECHTSHANDELING

17.1 Inleiding	187
17.2 Een verwachting gerechtvaardigd: wetgever en rechter	187
17.3 Contractuele en wettelijke verbintenissen	188
17.4 De verbintenis uit overeenkomst	189
17.5 De rechtshandeling	189
17.6 Rechtshandeling, wil en verklaring	190

17.7 Wat heet willen?	191
17.8 De onjuist overgebrachte verklaring	192
17.9 Samenvatting	192

HOOFDSTUK 18 VERTROUWENSBEGINSEL, VERKLARING EN RECHTSHANDELING

18.1 Inleiding	197
18.2 Verklaring en rechtshandeling	197
18.3 Er is een verklaring, maar een daarmee overeenstemmende wil ontbreekt of is ondeugdelijk gevormd	198
18.4 Verklaring en vertrouwensbeginsel	199
18.5 Vertrouwensbeginsel en onderzoeksplicht	200
18.6 Vertrouwensbeginsel en redelijkheid en billijkheid	202
18.7 Geestelijke stoornis	203
18.8 Wilsgebreken: bedrog, bedreiging en misbruik van omstandigheden	205
18.9 Wilsgebreken: dwaling	207
18.10 Samenvatting	210

HOOFDSTUK 19 VERTEGENWOORDIGING

19.1 Inleiding	217
19.2 Onmiddellijke vertegenwoordiging	217
19.3 Volmacht	218
19.4 Verlenen van een volmacht	219
19.5 Gevolgen van het uitoefenen van de volmacht	219
19.6 Bekrachtiging	220
19.7 Schijn van volmachtverlening	221
19.8 Aansprakelijkheid bij onbevoegde vertegenwoordiging	224
19.9 Aansprakelijkheid voor onrechtmatige daden van vertegenwoordigers	225
19.10 Samenvatting	226

HOOFDSTUK 20 ONGELDIGHEID VAN RECHTSHANDELINGEN

20.1 Inleiding	229
20.2 Ongeldigheid van rechtshandelingen: nietigheid en vernietigbaarheid	229
20.3 Algemene gronden voor de ongeldigheid van rechtshandelingen	230
20.4 Procedure voor vernietiging van rechtshandelingen	236
20.5 De gevolgen van ongeldigheid van rechtshandelingen	238
20.6 Samenvatting	238

HOOFDSTUK 21 Verbintenis en rechtshandhaving

21.1 Inleiding	243
21.2 Nakoming	243
21.3 Andere wijzen van tenietgaan van een verbintenis	244
21.4 Voorwaarde en tijdsbepaling	245
21.5 De werking van voorwaarden	246
21.6 Ontbinding: geen terugwerkende kracht, wel ontstaan ongedaanmakingsverplichtingen	247

21.7 Niet-nakoming van verbintenissen, ‘wanprestatie’	248
21.8 Wanneer moet een verbintenis worden nagekomen: opeisbaarheid	249
21.9 Niet-nakoming van een verbintenis en de rechter	250
21.10 Andere mogelijkheden bij niet-nakoming van een verbintenis	251
21.11 Samenvatting	251

HOOFDSTUK 22 NAKOMING VAN EEN VERBINTENIS OP ANDERE WIJZE OF DOOR ANDERE PERSONEN

22.1 Inleiding	255
22.2 Hoe en door wie kan een verbintenis worden nagekomen?	255
22.3 Schuldeisersverzuim	256
22.4 Gevolgen van schuldeisersverzuim	257
22.5 Nakoming door een ander: gevolgen voor de verbintenis	257
22.6 Subrogatie	258
22.7 Schuldoverneming	259
22.8 Contractoverneming	260
22.9 Samenvatting	261

HOOFDSTUK 23 VERREKENING

23.1 Inleiding	265
23.2 Verrekening	265
23.3 Voorwaarden voor verrekening	266
23.4 Liquiditeit van een vordering	266
23.5 Verrekening zonder dat over en weer verbintenissen bestaan	267
23.6 Verrekening vereist een verklaring	268
23.7 Samenvatting	268

HOOFDSTUK 24 OPSCHORTING

24.1 Inleiding	271
24.2 Opschorting van de nakoming van een verbintenis; algemene vereisten	271
24.3 Opschortingsrecht; wanneer en tegenover wie?	272
24.4 Uitzonderingen op de opschortingsbevoegdheid	272
24.5 Gevolgen van bevoegde opschorting	273
24.6 Opschorting van verbintenissen uit wederkerige overeenkomsten	274
24.7 Retentierecht	275
24.8 Samenvatting	276

HOOFDSTUK 25 SCHADE, VERGOEDING EN TEKORTKOMING

25.1 Inleiding	281
25.2 Schade bij tekortkoming in de nakoming van een verbintenis	281
25.3 Wanneer is sprake van schade?	281
25.4 Soorten schade	282

25.5 Vergoeding van schade tengevolge van een tekortkoming in de nakoming van een verbintenis	283
25.6 ‘Tenzij de tekortkoming niet kan worden toegerekend’: overmacht	283
25.7 Toerekening op grond van schuld	285
25.8 Toerekening op andere gronden dan schuld	285
25.9 Samenvatting	290

HOOFDSTUK 26 SCHADE: VERGOEDING EN VERZUIM

26.1 Inleiding	295
26.2 Vormen van tekortkoming en onmogelijkheid van nakoming	295
26.3 Blijvende onmogelijkheid van nakoming	298
26.4 Gevolgen van blijvende onmogelijkheid	299
26.5 Het begrip verzuim; algemene vereisten	299
26.6 Een specifieke eis voor verzuim: ingebrekestelling	300
26.7 Rechtsgevolgen van verzuim	303
26.8 Verdere rechtsgevolgen van het verzuim	304
26.9 Einde van het verzuim	306
26.10 Protest bij gebrekkige prestatie	307
26.11 Samenvatting	307

D. OVEREENKOMSTENRECHT

HOOFDSTUK 27 TOTSTANDKOMING VAN EEN OVEREENKOMST

27.1 Inleiding	317
27.2 Kenmerken van de obligatoire overeenkomst	317
27.3 Het aanbod	318
27.4 Afbreken van onderhandelingen	320
27.5 Herroeping van een bindend aanbod	321
27.6 De aanvaarding	322
27.7 Algemene voorwaarden	324
27.8 Samenvatting	326

HOOFDSTUK 28 INHOUD EN UITLEG VAN EEN OVEREENKOMST

28.1 Inleiding	331
28.2 De uitleg van de overeengekomen afspraak	331
28.3 De inhoud van de verbintenis: aanvullende bronnen	334
28.4 Samenvatting	338

HOOFDSTUK 29 ONTBINDING VAN EEN WEDERKERIGE OVEREENKOMST

29.1 Inleiding	341
29.2 Ontbinding van een wederkerige overeenkomst	341
29.3 Vereisten voor de ontbinding ingevolge artikel 6:265	342
29.4 De tekortkoming rechtvaardigt de ontbinding	343

29.5 Schuldeisersverzuim	345
29.6 Vormen van ontbinding	345
29.7 Wijzen van ontbinding	346
29.8 Gevolgen van ontbinding van wederkerige overeenkomst	346
29.9 Ongedaanmaking, waardevergoeding en schadevergoeding	348
29.10 Samenvatting	349

HOOFDSTUK 30 ONVOORZIENE OMSTANDIGHEDEN

30.1 Inleiding	355
30.2 Wijziging van een overeenkomst: redelijkheid en billijkheid en artikel 6:258	355
30.3 Onvoorziene omstandigheden	356
30.4 Verwachting van de wederpartij en maatstaven van redelijkheid en billijkheid	357
30.5 Mogelijkheden voor ingrijpen in een overeenkomst	358
30.6 Covid-19 een onvoorziene omstandigheid?	360
30.7 Samenvatting	361

HOOFDSTUK 31 DE KOOPOVEREENKOMST

31.1 Inleiding	365
31.2 In de wet geregelde ‘bijzondere overeenkomsten’	365
31.3 Wat is een koop?	366
31.4 Koop en consumentenkoop	366
31.5 Verplichtingen van de verkoper	367
31.6 Aflevering	368
31.7 De zaak moet aan de overeenkomst beantwoorden (conformiteit)	368
31.8 Garantiebewijs	370
31.9 Folders, mededelingen enz. van anderen dan de verkoper	370
31.10 Verplichtingen van de koper	371
31.11 Risico	371
31.12 Risico bij consumentenkoop	371
31.13 Bijzondere nakomingsvorderingen bij koop	372
31.14 Overige bevoegdheden ingeval van consumentenkoop	373
31.15 Tijdig protesteren	373
31.16 Het recht op (aanvullende) schadevergoeding bij consumentenkoop	374
31.17 Recht van reclame	374
31.18 Samenvatting	375

E. ONRECHTMATIGE DAAD EN ANDERE BRONNEN VAN VERBINTENIS

HOOFDSTUK 32 ONRECHTMATIGE DAAD

32.1 Inleiding	383
32.2 Plaatsbepaling van de onrechtmatige daad in het privaatrecht	383
32.3 Elementen van de onrechtmatige daad	383
32.4 Eerste element: onrechtmatigheid	384
32.5 Onderlinge verhouding onrechtmatigheidsgronden	388

32.6 Rechtvaardigingsgronden	389
32.7 Tweede element: toerekening	390
32.8 Derde element: causaliteit	392
32.9 Vierde element: schade	394
32.10 Vorderingen die op een onrechtmatige daad kunnen worden gegrond	394
32.11 Groepsaansprakelijkheid	396
32.12 Samenvatting	396

HOOFDSTUK 33 RELATIVITEIT

33.1 Inleiding	401
33.2 Is onrechtmatig gehandeld jegens degene die schade heeft geleden?	401
33.3 Art. 6:163 nader bekeken	402
33.4 Bepaling van de strekking van de geschonden norm	403
33.5 De correctie Langemeijer	404
33.6 Samenvatting	405

HOOFDSTUK 34 KWALITATIEVE AANSPRAKELIJKHEID VOOR PERSONEN, ZAKEN, OPSTALLEN EN DIEREN

34.1 Inleiding	409
34.2 Kwalitatieve aansprakelijkheid	409
34.3 Meerdere aansprakelijke personen	409
34.4 Onrechtmatige daden van kinderen en gehandicapten	410
34.5 Aansprakelijkheid voor hulppersonen binnen het verband van een verbintenis	414
34.6 Aansprakelijkheid voor hulppersonen buiten het verband van een verbintenis	415
34.7 Ondergeschiktheid en onrechtmatige daad	415
34.8 Voorwaarden voor kwalitatieve aansprakelijkheid in artikel 6:170 BW	416
34.9 Voorwaarden voor kwalitatieve aansprakelijkheid voor ondergeschikten van particulieren buiten beroep of bedrijf ingevolge artikel 6:170 lid 2	418
34.10 Aansprakelijkheid en draagplicht bij onrechtmatige daden van ondergeschikten; artikel 6:170 lid 3	419
34.11 Kwalitatieve aansprakelijkheid voor roerende zaken	419
34.12 Tenzij-regel	421
34.13 Kwalitatieve aansprakelijkheid voor opstallen	422
34.14 Kwalitatieve aansprakelijkheid voor dieren	424
34.15 Samenvatting	426

HOOFDSTUK 35 ZAAKWAARNEMING

35.1 Inleiding	433
35.2 Zaakwaarneming	433
35.3 Vereisten voor zaakwaarneming	434
35.4 Verplichtingen van de zaakwaarnemer	437
35.5 Verplichtingen voor de belanghebbende	438
35.6 Samenvatting	440

HOOFDSTUK 36 ONVERSCHULDIGDE BETALING

36.1 Inleiding	445
36.2 Onverschuldigde betaling	445
36.3 Onverschuldigde betaling schept een verbintenis tot ongedaanmaking	446
36.4 Onverschuldigde betaling aan een handelingsonbekwame	450
36.5 Onverschuldigde betaling bij nietige overeenkomsten	451
36.6 Samenvatting	452

HOOFDSTUK 37 ONGERECHTVAARDIGDE VERRIJKING

37.1 Inleiding	459
37.2 Ongerechtvaardigde verrijking; inleiding en achtergrond	459
37.3 Terughoudendheid en redelijkheid	460
37.4 Er moet sprake zijn van een verrijking	461
37.5 De verrijking moet ongerechtvaardigd zijn	463
37.6 Begrenzungen verrijkingssactie	464
37.7 Samenvatting	466

HOOFDSTUK 38 OMVANG VAN DE SCHADEVERGOEDING

38.1 Inleiding	471
38.2 De verbintenis tot schadevergoeding	471
38.3 Artikel 6:95: schadebegrip en soorten schade	472
38.4 Artikel 6:106: vergoeding van immateriële schade	473
38.5 Artikel 6:96: vergoeding van vermogensschade	475
38.6 Artikel 6:97: begroting van de schade, concreet maar soms abstract	477
38.7 Een abstract begrip schade: nadere toelichting	478
38.8 Concreet of abstract: keuze per schadepost; het boetebeding	481
38.9 Artikel 6:99: alternatieve causaliteit	481
38.10 Artikel 6:100: voordeelstoerekening	481
38.11 Artikel 6:101: eigen schuld	482
38.12 Artikel 6:102: medeschuld	483
38.13 Artikel 6:103: schadevergoeding in geld of in andere vorm (in natura)	484
38.14 Artikel 6:104: winstafdracht	485
38.15 Artikel 6:105: begroting van toekomstige schade	485
38.16 Artikelen 6:107-108: schade van derden	486
38.17 Artikel 6:107: letselschade	486
38.18 Artikel 6:107a: verhaalsrecht werkgever	488
38.19 Artikel 6:108: overlijdensschade	488
38.20 Artikel 6:109: matigingsrecht van de rechter	489
38.21 Artikel 6:109 lid 2 en artikel 6:110: schadevergoeding en verzekering	489
38.22 Samenvatting	490

HOOFDSTUK 39 OMVANG VAN DE SCHADEVERGOEDING: CAUSALITEIT

39.1 Inleiding	497
39.2 De leer van de juridische causaliteit	497
39.3 De elementen van de moderne juridische causaliteitsleer	498
39.4 Criteria voor het aannemen van causaal verband nader onderzocht	500
39.5 Toepassingen van de leer van de causaliteit	503
39.6 Samenvatting	504
JURISPRUDENTIE	513
ZAKENREGISTER	517